

Bataga jinaa kaŋ Pol n'a sanba Timote se

Citaaboo fahamandiroo

Pol ka batagaa woo sanba Timote se waatoo kaŋ Timote goo Efez koyraa ra. Timote baabaa man'ti kala Grek, naŋoo man'ti kala Alyahuudu kaŋ naanay Isa. Pol naarumawey kaŋ a n'i tee ka Alhabar Boryaa har, nga ra nga nda Timote dii cere. Ngi cere bayyanoo banda ga, a hanga Pol diray boobo ra ka waazu. Cee booboyan mo Pol g'a sanba Egilizey do ka mise ŝendayan hanse.

Batagawey kaŋ Pol n'i sanba Timote nda Tit se, borey ga nee batagawey no kaŋ ga ŝelanj alfagey nda fondawey ga kaŋ cebandi alfagey nda Egilizey jinehuney se. Batagaa woo ga hin ka zamnandi zamna beeri hinka:

- 1. Cawandiroo kaŋ harandi Egilizey nda ngi jinehuney se.*
- 2. Hoyrawey kaŋ harandi Timote hunday se nga goyoo here.*

Boraa kaŋ se batagaa sanbandi maŋnoo

nda fooyanoo kaŋ teendi a se

1 ¹Agay Pol kaŋ ti *Almasihu Isa *diyaw ka sawa nda ir Hallasikaa Irkoy yaamaroo nda Almasihu Isa ir naataa, ²ka batagaa woo sanba ni Timote se kaŋ ti ay ize cimoo naanayyanoo ra. Baabaa Irkoy nda Almasihu Isa ir Koyoo *anneemaa, nda tamallaa, nda alaafiyyaa ma kaa ni ga.

Hawgay taari cawandikey ga

³Cindi Efez koyraa ra sanda takaa kaŋ nda ay n'a wiri ni ga waatoo kaŋ ay koy Masedoni gandaa ra hala ma boroyan yaamar i masi haya tanayan cawandi. ⁴I masi hawa fillayan nda kaaga fisi-fisiyan kaŋ si ben ga kaŋ ga citi hay, i si Irkoy ibaayoo tabatandi kaŋ ga teendi naanaa ra. ⁵Yaamaroo addaliloo man'ti kala baji kaŋ ga hun bine henanante ra, nda bine boryo, nda naanay kaŋ ra almunafikitaray sii. ⁶Boro fooyan na fondaa naŋ ka koy hanga ŝenni yaada bande. ⁷I ga ngi boŋ tee sanda *aŝariyaa baykawyan, i si hayaa bay kaŋ i g'a har, i si hayaa bay kaŋ ga i ga ŝendandi.

⁸Ir ga bay kaŋ aŝariyaa ga boori nda boro g'a ka goy nda fondaa. ⁹Amma ir ma haya foo bay, aŝariyaa mana gorandi boro ŝerrante se, a mana kaa kala goy futu teekey nda turantey se, boro laaley nda zunubantey se, borey kaŋ si hunbur Irkoy nda borey kaŋ si Irkoy hayey beerandi se, jaa karkey nda baaba karkey se, nda borowilkey, ¹⁰nda borey kaŋ ga woy nda aru izefututaray tee, nda arey kaŋ ga marga nda arey, nda borey kaŋ ga borey haamay, nda taariharkey, nda taariŝeekey, nda haya kaŋ si koy cawyan cimoo bande. ¹¹Cawandoo woo sawa nda *Alhabar Boryaa kaŋ talfandi ay ga. Alhabar Boryaa woo mana hun kala Irkoy daržantaa do kaŋ ti Gomnikoyoo.

Pol ga albarka daŋ Irkoy se nga tamallaa maaganda se

¹²Ay ga albarka daŋ *Almasihu Isa ir Koyoo se kaŋ n'ay noo gaabi, k'ay dii laadirante, k'ay daŋ nga goyoo ra, ¹³ba kaŋ se ay na maŋnoo futandi ka bisa, ka tee gurzugandikaw, boro wowkaw, amma Irkoy tamalla ya ne, zama ya nk'i tee lakkal jaŋay nda naanay jaŋay ra. ¹⁴Ir Koyoo na nga *anneemaa doori ay boŋ nda baayan, a n'ay noo naanay nda baji kaŋ ga duwandi Almasihu Isa margaroo ra. ¹⁵ŝennoo woo, ŝenni hakiikante no, a ga hima ka diyandi nongoo kul here kaŋ Almasihu

Isa nka kaa adurɲa ra ka zunubantey hallasi kanɲaɲ agay ti i kul ibeeroo. ¹⁶ Irkoy tamalla ya ne, agay kanɲ ti borey kul zunubante beeroo, hala Isa Almasihu ma nga suuroo kul cebe ay here hala ya duu ka tee borey kanɲ ga kaa ka naanay ka duu hunayan abadantaa se boro kanɲ i m'a guna ka tee. ¹⁷ Zamaney Kokoyoo, a si buu, boro si dii a, Irkoy follokaa, beeray nda darža ma bara a ga abada hala abada. Amin.

Pol nee Timote se a ma gaabu naanaa ga

¹⁸ Ay izoo Timote, ay ga yaamaroo woo talfi ni ga ka sawa nda annabey šenney kanɲ bay ka harandi ni ga. Šenney wey nda ma wongu henna tangam ¹⁹ nda ka gaabu naanay nda binekanay ga, boro fooyaɲ na binekanay naɲ, i na ngi naanaa mun sanda harihii. ²⁰ Borey din, Imene nda Aleksander goo i ra, ay n'i taɲ Ibilisi se, hala i ma faham kanɲ i masi Irkoy wow.

Hoyrayyan Irkoy ŋaarayyan se

2¹ Adiši, ay hoyray jinaa man'ti kala borey ma hanse ka Irkoy biŋŋay, i ma Irkoy ŋaaray, i ma Irkoy ŋaaray cere se, i ma albarka daŋ Irkoy se adamizey kul se, ²nda kokoyey se, nda boŋkoyney se, hala ir ma huna alaafiya nda lakkalkanay ra, ka dira Irkoy ganayan nda taka henna ra. ³Woo ti haya kaŋ ga boori, a ga kan Irkoy ir Hallasikaa se ⁴kaŋ ga baa borey kul ma hallasi, i ma cimoo bay,

⁵zama Irkoy, nga folloku no,

waafakandikaa kaŋ goo Irkoy nda adamizey game mo, nga folloku no, aroo no kaŋ se i ga nee *Almasihu Isa

⁶kaŋ na nga boŋ noo ka adamizey kul zunubey alhakoo bana k'i hallasi.

Seedetaraa woo teendi alwaatoo kaŋ kayandi ra.

⁷Nga se ay tee waazukaw, nda *diyaw, nda cawandikaw dumey kaŋ man'ti Alyahuudu se naanaa nda cimoo ra. Cimoo no ay g'a har, ay si taari.

⁸Adiši ay ga baa arey ma Irkoy ŋaaray nongu kul ra ka ngi kabe henanantey jer bila futay bila kakaw.

⁹Takaa din da, ay ga baa woyey ma bankaaray daŋ kaŋ ga hima, suturayan nda boŋ yeeti gandayan ra. I masi tur šenda tee, i masi wura wala alyakuutu hay šenda ka taalam. I masi darbay hay šenda daŋ. ¹⁰I ma taalam nda teegoy henna kaŋ ga hima woyey se kaŋ kayandi ngi ma hunbur Irkoy.

¹¹Woy ma dangay i m'a cawandi, a ma nga boŋ yeeti ganda. ¹²Ay si woy noo fondo a ma cawandi wala a ma hini fur aru boŋ. A mma hima ka tee boro dangayante, ¹³zama Adama ka jin ka hansandi, nga banda ga, Haawa. ¹⁴Man'ti Adama ka dargandi, woyoo ka dargandi, a kaŋ hooyan ra. ¹⁵Amma woo kul ra, woyoo ga hallasi nga hayyanoo maaganda se nda a gaabandi naanaa, nda baji, nda henanyan ga boŋ yeeti gandayan ra.

Egilizoo jineborey

3¹Šennoo woo, šenni hakiikante no, boro kaṅ ga baa *Egiliz jinehutaray, a boonay goy henna. ²Kala Egiliz jinehun ma tee boro kaṅ ga laybu sii, woy folloku kurpe, a ma hin nga boṅ, lakkalkoyini, boro attabiya hennakoyini, yawzumandikaw, a ma hin ka cawandi. ³A masi tee boro kaṅ na nga boṅ noo harifutu haṅyan se, a masi tee boro futa, a ma tee boro boryo, a masi tee yenjekaari, a masi tee nooru baakaw. ⁴A ma nga boṅ hugoo juwal henna, a ma nga izey aladabu i ma boṅdum a se, i m'a beerandi. ⁵Zama boro kaṅ si hin ka nga boṅ hugoo juwal, taka foo nda a ga hin ka huga nda Irkoy Egilizoo? ⁶A masi tee boro kaṅ taaga ka *tuubi, hala a masi koy bolsay ka kaṅ ciitoo ra kaṅ ra Ibilisi kaṅ. ⁷Kala a ma tee mo boro kaṅ taray borey ga seedetaray henna har a ga hala i mas'a kaynandi, a masi kaṅ Ibilisi kumsaa ra.

Egilizoo goykey

⁸Takaa din da, kala *Egiliz goykey ma tee boroyaṅ kaṅ borey g'i beerandi, i masi tee boro kaṅ si kay šenni foo ga, i masi ngi boṅ noo harifutu boobo haṅyan se, i masi nooru ceeci nda taka žiiba. ⁹I ma naanaa cimoo kaṅ cindi ka tugandi dii bine kaaray ra. ¹⁰Ngi mo, kala i ma siyandi jina, woo banda ga, nda laybu sii i ga, i ma tee Egiliz goykaw.

¹¹Takaa din da, woyey ma tee boroyaṅ kaṅ borey g'i beerandi, i masi tee miimandakaw, i ma hin ngi boṅ, i ma laadir haya kul ra.

¹²Egilizoo goykey affoo kul ma tee woy folloku kurpe, i ma ngi izey nda ngi boṅ hugey juwal henna. ¹³Borey kaṅ ga Egiliz goyoo tee ka boori, i ga duu jineborotaray henna nda lakkalkanay beeri naanaa ra kaṅ ga duwandi *Almasihu Isa ra.

Irkoy ganayanoo sirroo

¹⁴Ay na hayey wey hantum ma ne, amma ay ga tammahā ne nda kayna ya koy ni do. ¹⁵Amma nda ay gay ay mana kaa, ma takaa bay kaṅ nda boro ga hima ka dira Irkoy hugoo ra kaṅ ti Irkoy hunantaa *Egilizoo, kaṅ ti hugoo ganjoo nda asaasoo kaṅ ga cimoo ga kay. ¹⁶Kakaw sii a ra, Irkoy ganayanoo sirroo ga hanse ka beeri:

Irkoy na nga boṅ cebe gaaham ra,
nga *Hundoo yadda kaṅ a ga šerre,
a bangandi almalaykayaṅ se.
A waazandi dumiyaṅ se,
aduṅṅa ra a naanayandi,
a zandi ka huru daržaa ra.

Hawgay cawandikaw taariharkey ga

4¹ Irkoy *Hundoo ga nee kaaray kaŋ alwaati korawey ra boroyaŋ ga ngi boŋ moorandi naanaa ka denji darga lakkalyaŋ ga, i ga haŋajer ganjey cawandiyaney se, ² kaŋyaŋ ti almunafiki nda taariharkaw, biney ga kogu ma nee haya kaŋ guuru konna ciray ka ŷeeri tee i ga. ³ I ga nee kaŋ boro masi hiiji, ŋaayanyaŋ goo no kaŋ i ga nee boro mas'i ŋaa, ka gar hayayaŋ no kaŋ Irkoy n'i taka ganakey se kaŋ ga cimoo bay hala i m'i ŋaa ka albarka tee. ⁴ Haya kul kaŋ Irkoy n'a taka ga boori, haya kul sii no kaŋ boro ga hima ka wanjɪ a, a ma ŋandi de nda albarka daŋyaŋ, ⁵ zama Irkoy meeŷennoo nda Irkoy ŋaarayaŋ g'a henanandi.

Isa Almasihu goykaw henna

⁶ Nda n'ga hayey wey daŋ ir armey jine, n'ga tee *Almasihu Isa goykaw henna kaŋ ga huna nda naanaa ŷenney nda cawyaŋ boryaa kaŋ ni hanga a nda cimi. ⁷ Fay nda fillawey kaŋ si henan kaŋ borey kaŋ si hunbur Irkoy g'i har. Ni boŋ gaabandi Irkoy ganayan ga. ⁸ Gaaham feeriyaa goo nda nafaw kayna^a, Irkoy hunburay binde goo nda nafaw nongu kul here, allaahidu goo a ra sohō da hunaroo se, allaahidu goo a ra hunaroo kaŋ goo kaa se. ⁹ ŷennoo woo, ŷenni hakiikante no, boro ga hima ka naanay timmante daŋ a ga. ¹⁰ Woo ti addaliloo kaŋ se ir ga fara ka tangam, zama ir ga naata Irkoy hunantaa ra kaŋ ti adamizey kul Hallasikaa, waaniwaani ganakey. ¹¹ Hayey wey ka borey yaamar m'i cawandi.

¹² Boro kul masi donda ni, ni zankataraa maaganda se. Tee ganakey se boro kaŋ i m'a guna ka tee, ŷenni ra, nda teegoy ra, nda baji ra, nda naanayaŋ ra, nda henanyaŋ ra. ¹³ Hala ay ga kaa, ma gaabandi ka Irkoy meeŷennoo caw borey jine, ma borey hoyray, ma cawandi. ¹⁴ Masi donda *anneemaa nooyanoo kaŋ ni duu a, a nondi ma ne annabi ŷenni bande nda boro beerey margaroo kaŋ na ngi kabey fur ni ga. ¹⁵ Huga nda hayey wey, ni kul noo goyoo se, nga ra ni koyjineyanoo ga henan borey kul se. ¹⁶ Lakkal daŋ ni boŋ se nda ni cawandiyanoo se. Gaabandi hayey wey ga, zama nda n'ga woo tee, n'ga ni hunday nda borey kaŋ ga haŋajer ma ne hallasi.

^a4.8 kayna, Grek ŷenni ra, almaganaa faa ti waati kayna se.

Boro žeeney nda soogey dii takaa

5¹ Masi zahā aru žeeana ga, a hoyray sanda ni baabaa. Aru soogey, m'i hoyray sanda armayan, ²woy žeeney, m'i hoyray sanda naa, woy soogey, m'i hoyray sanda woyme nda taka kaŋ ga hanse ka henan.

Woyey kaŋ kurŋey buu dii takaa

³Ma woyey kaŋ kurŋey buu beerandi, maanaa wey kaŋ sii nda faabakaw kul. ⁴Amma nda izeyan wala haamayan goo woy kaŋ kurŋoo buu se, i ma ngi ganayanoo cebe nda teegoy henna teeyan ngi hugoo borey se jina, i ma teegoy henney bana kaŋ ngi hayragey n'i tee i se, zama woo ti haya kaŋ ga kan Irkoy se. ⁵Woy kaŋ kurŋoo buu kaŋ nda cimi a cindi nga hinne, nga, a ga naata Irkoy ga, a ga gaabandi Irkoy biŋpayyan nda Irkoy ŋaarayyan ga cijin nda zaari. ⁶Amma woy kaŋ kurŋoo buu kaŋ ga hanga nga bine-ibaayoo, a buu, ba kaŋ se a ga huna. ⁷I yaamar nda hayey wey hala i ma tee boroyan kaŋ ga laybu sii. ⁸Boro kaŋ si lakkal daŋ nga borey se, waaniwaani nga hugoo borey, boraa na naanaa yankar, a jaase boro kaŋ si naanay Irkoy.

⁹Hala woy kaŋ kurŋoo buu ga hantumandi woyey kaŋ kurŋey buu kaddaasoo ga faabayan se, kala a ma tee woy kaŋ sii jiiri woydu (60) se ganda, a mana tee wande kala kurŋe folloku se. ¹⁰A ma bara nda seedetaray nga teegoy henney maaganda se, a na zankayan biiri, a na yaw zumandi, a na Irkoy boro henanantey cewey ŋumay, a na borey kaŋ ga zarabi faaba, a na teegoy henna dumi kul tee.

¹¹Amma woy soogey kaŋ kurŋey buu, masi yadda ka maapey hantum, zama waati kaŋ i tun ka hanga ngi ibaayey bande ka *Almasihu naŋ, i ga baa ngi ma hiiji. ¹²I ga ciitandi, zama i na ngi allaahidu jinaa yankar. ¹³Koyne mo i sii nda goy, i ga ŋintin ka huru ka fatta hugey ra. Man'ti i mma tee boroyan kaŋ sii nda goy hinne, i mma tee albuddakaw ka ngi miŋey daŋ haya kul ra, i ga hayayan har kaŋ si harandi. ¹⁴Adiŋi, ay ga baa woy soogey kaŋ kurŋey buu ma hiiji. I ma duu zankayan, i ma ngi hugey juwal, i masi iberoo noo fondo kul a ma haya futu har, ¹⁵zama za sohō da affooyan bere ka hanga Ibilisi bande. ¹⁶Nda ganakaw woy goo nda nga borey ra woyyan kaŋ kurŋey buu, a ma huga nda ey, i masi tee *Egilizoo ga jeraw, hala Egilizoo ma duu ka huga nda wey kaŋ kurŋey buu i sii nda faabakaw.

Egilizoo boro beerey dii takaa

¹⁷*Egilizoo boro beerey kaŋ ga jinehantaray henna tee ga hima nda ka duu beeray hinka, waaniwaani wey kaŋ Irkoy meeŋenoo haryanoo nda nga cawandiyanoo goyoo ra i ga taabi, ¹⁸zama *Citaaboo nee: «Masi heejoo miŋoo haw kaŋ goo ma taasoo musay.»^b Koyne mo: «Goykaw ga hima nda nga banaa.»^c ¹⁹Seedetaray futu kaŋ harandi Egilizoo boro beeri ga, masi yadda a ga nda man'ti seede hinka wala ihinza ka fatta. ²⁰Borey kaŋ ga huna zunubu ra, citi i ga borey kul jine, hala borey jerey mo ma hunbur.

²¹Ay g'a ŋendandi ni ga Irkoy jine, nda Almasihu Isa jine, nda almalayka suubantey jine, ma hayey wey dii, masi borey bisandi cere, masi baa affoo ka bisa affoo. ²²Masi cahā ka ni kabey fur boro kul ga^d k'a daŋ goy ra, masi huru zunubu waaney ra. Gaabandi ni boŋ henanandiyana ga.

²³Masi hari de haŋ koyne, ma *alaneb hari moora kayna haŋ ni borkotoo nda ni wirci buaney kaŋ ga koy ka kaa maaganda se.

^b5.18 Alhukumoo 25.4; Korent borey bataga 1na 9.9.

^c5.18 Matiyu 10.10; Luka 10.7.

^d5.22 Maanaa: *Egilizoo ra, nda i na boro daŋ jere ga goy se, i mma kabe fur a ga ka gaara a se jina a ma gorandi goyoo ra.

²⁴Boro fooyan zunubey ga kaaray borey se za i mana ciitandi. Affooyan waney si kaaray borey se kala waati banda ga. ²⁵Takaa din da teegoy henney ga kaaray borey se. Wey mo kaŋ boro si dii ey sohō da si hin ka cindi tuguyan ra.

6¹ Borey kul kaŋ goo baŋnataray, i ma ngi koyey dii sanda boroyañ kaŋ ga hima nda beeray beeri, hala Irkoy maanoo nda cawandoo masi wowandi. ² Baŋney kaŋ koyey ti ganakaw, i masi armataraa tee kobay ka ngi koyey kaynandi. I ma goy i se ka tonton, zama borey kaŋ baŋney goyoo g'i nafa man'ti kala ganakaw nda baakaw.

Hayey wey ka borey cawandi m'i hoyray.

Hayaa kaŋ ti taari almanoo nda alman cimoo

³ Boro kaŋ na cawandiyan tana cawandi, ka gar a si sawa nda ir Koyoo Isa *Almasihu ũenney kaŋ ti cimoo nda cawandiyanoo kaŋ ga koy Irkoy ganayanoo bande, ⁴ bora too nda bolsay, a si haya kul bay. Kakaw nda ũenni cendiyan wirci bara a ga kaŋ ra canseyan, nda yenje, nda wowyaney, nda tuume futawey ga hun, ⁵ nda kakaw yaadawey kaŋ si ben kaŋ goo boro lakkal futawey nda cere game, cimi sii i kone. I ga hongu kaŋ Irkoy ganayan man'ti kala alman duuyan fondo.

⁶ Cimi no, Irkoy ganayan man'ti kala alman beeri nda boro ga wakkal. ⁷ Ir mana kate haya kul aduŋna ra, ir si hin ka haya kul mo ka koy. ⁸ Adiũi nda ir goo nda haya kaŋ ir g'a ŋaa nda haya kaŋ nda ir ga daabu, a ga hima k'ir wasa. ⁹ Borey kaŋ ga baa ngi ma tee almankoyini, i ga kaŋ anneũayan nda kumsay ra, nda boonay dargante laala boobo kaŋ ga adamizey kaŋandi halaciyan nda dereyan ra, ¹⁰ zama nooru bajoo, nga ti haya laala dumi kul linjoo. Boro fooyañ kaŋ na ngi boŋ noo a se, i mooru naanaa, i na ngi hundey too nda marayyaŋ boobo.

Yaamaroo kaŋ nondi Timote hunday se

¹¹ Amma ni, ya Irkoy bora, zuru hayey wey se, hanga ũerretaray, nda Irkoy ganayan, nda naanayyan, nda baji, nda muŋeyan, nda bineyaynay bande. ¹² Naanaa tangam henna tangam, hunayan abadantaa dii kaŋ se ni ciyandi. N'na seedetaray henna tee seede boobo jine. ¹³ Ay ga [ni] yaamar Irkoy jine kaŋ ga hundi daŋ haya kul ra nda *Almasihu Isa jine kaŋ na seedetaray henna tee Pons *Pilata jine, ¹⁴ ma gaabu yaamaroo ga bila ũiibi, bila laybu hala ir Koyoo Isa Almasihu bangayyanoo ga.

¹⁵ Irkoy ti Gomnikoyoo, nga hinne ti Gaabikoyoo,
nga ti kokoyey Kokoyoo, nga ti koyey Koyoo,
a ga Isa kaayanoo bayrandi alwaatoo kaŋ kayandi ra.

¹⁶ Nga kaŋ hinne ka si buu,
a ga goro gaay ra kaŋ do boro kul si hin ka too,
boro kul mana bay ka dii a, i si hin ka dii a mo.
Beeray nda hini abadante ma bara a ga. Amin.

¹⁷ Borey yaamar kaŋ ti zamanoo woo almankoyney, i masi tee bolsanteyañ, i masi ngi naataa daŋ alman ra kaŋ si cindi. I ma ngi naataa daŋ Irkoy ra kaŋ ga haya kul noo ir se nda booboyan hala ir ma daame a ra. ¹⁸ I ma haya henna tee, i ma tee almankoyini teegoy henna ra, i ma noo, i ma tee kabedoonayañ. ¹⁹ Woo ra i ga asaasu henna tee suba se ka duu hunayan cimoo.

²⁰ He Timote, gaabu talfoo ga ka ni boŋ marga ũenni yaadawey ga kaŋ si henan, nda taari bayraa kakawey ga. ²¹ Boro fooyañ nee kaŋ ngi duu bayraa woo. I dere, i na naanaa naŋ. Irkoy *anneemaa ma bara war bande.